

Základní škola a mateřská škola Družec, okres Kladno

Ke Kostelu 77, 273 62 Družec

IČO: 709 90 905

e-mail: zsms.druzec@seznam.cz

tel.: 312 691 022

MINIMÁLNÍ PREVENTIVNÍ PROGRAM

ZŠ a MŠ Družec

2023/2024

Vypracovala: Mgr. Simona Staňková – školní metodik prevence

Realizátoři programu: všichni pedagogičtí pracovníci



Motto: „Kdo si hraje, nezlobí.....“

Obsah:

1. Úvod	str. 03
2. Charakteristika školy z pohledu primární prevence	str. 03
3. Analýza současného stavu prevence na škole	str. 05
4. Garant MPP a spolupracovníci	str. 06
5. Cíle specifické primární prevence	str. 07
6. Specifická primární prevence – obsah aktivit	str. 18
7. Časový harmonogram preventivních aktivit	str. 21
8. Metody při realizaci specifické prevence	str. 23
9. Podklady v legislativě	str. 23
10. Evaluace MPP z loňského roku	str. 24
11. Seznam literatury, DVD, VHS k prevenci	str. 25
12. Školní řád (východiska k prevenci – odkazy)	str. 26
13. Program proti šikanování	str. 27
14. Krizový plán	str. 29
15. Adresář organizací	str. 32

1. ÚVOD

Smyslem Minimálního preventivního programu je výchova žáků ke zdravému životnímu stylu, k rozvoji jejich osobnosti a osvojení pozitivního sociálního chování nejen ve škole, ale i v rodinách a celé společnosti. Získané dovednosti by měly vést ke snižování projevů sociálně-patologických jevů u dětí mladšího školního věku.

Zaměřen je na všechny oblasti prevence, důraz u menších dětí je kladen na nabídku aktivit ve volném čase.

2. CHARAKTERISTIKA ŠKOLY Z POHLEDU PRIMÁRNÍ PREVENCE

Jedná se o menší venkovskou školu, která zajišťuje vzdělávání pro žáky 1. – 5. ročníku. Nachází se v budově spolu s mateřskou školou – třídy MŠ a jídelna s kuchyní se nacházejí v přízemí, prostory školy jsou v prvním patře a podkroví. Každé patro je vybaveno sociálním zařízením. Budova je po větší rekonstrukci a přístavění prostor, celá tato akce přispěla k minimalizaci rizikových míst ve škole – dostatek místa v šatnových prostorách, přímo u tříd, průhledné stěny do šaten, zázemí učitelů a dílenských tříd usnadňuje dohledy nad žáky.

Kapacita školní družiny odpovídá počtu žáků, má velmi pestrý program, aby i zde byly žákům nabízeny možnosti, jak trávit svůj čas.

Prostorové vybavení, zejména prostory tříd a školní družiny, jsou vhodným prostředím pro uskutečňování preventivních programů a volnočasových aktivit.

Proměnou prošla i školní zahrada, kde mají žáci ze školy i děti ze školky možnost využít velikého pískoviště s přívodem vody, venkovní učebnu i s relaxačními prvky a sportovního vybavení. Starají se o bylinkové záhonky a hmyzí louku. Také tyto venkovní prostory dovolují dětem trávit čas v bezpečném a útulném prostředí, což bylo cílem při plánování změn.

Na zahradě školy máme možnost využívat nově vybudovaný cvičební sál, nově ještě relaxační chodníček, relaxační lehátka a „venkovní postel“.

Ke škole patří odloučené pracoviště MŠ v sousední vesnici Lhota.

Název školy a adresa školy	Základní škola a mateřská škola Družec, okres Kladno Ke Kostelu 77 273 62 Družec www.skoladruzec.cz
Jméno a příjmení ředitele	Mgr. Simona Staňková
e-mail	zsms.druzec@seznam.cz
telefon	312691022, 739593171

Jméno a příjmení školního metodika prevence	Mgr. Simona Staňková
e-mail	zsms.druzec@seznam.cz
telefon	731117680
Specializační studium	ano

Jméno a příjmení výchovného poradce	Mgr. Hana Jelínková
e-mail	jelinkova.hana@volny.cz
telefon	605213334
Specializační studium	ano

Kapacita školy je 75 žáků, školky mají 70 dětí.

V současné době nenavštěvují školu žáci ze znevýhodněného sociokulturního prostředí, 2 žákyně jsou jiné národnosti.

	Počet tříd/ročníků	Počet dětí	Počet pg pracovníků
ZŠ	4/5	66	7 uč.
ŠD	2	50	2 vychovatelky
MŠ	4	70	9 učitelek

Cílem Školního vzdělávacího programu pro základní vzdělávání nazvaného „Tvořivá škola“ je podporovat nejen intelektuální nadání, ale i nadání hudební, pohybové, manuální, estetické apod. Škola se snaží podporovat a rozvíjet vstřícné vztahy učitel-žák, učitel-rodíč, žák-žák, učitel-učitel, učitel-vedení.

Vzdělávání žáků se specifickými vývojovými poruchami školních dovedností probíhá formou individuální integrace do běžné třídy. Podmínky pro vzdělávání těchto dětí se škola snaží všestranně zajistit, tak, aby byly plně uspokojovány jejich potřeby. Kromě individuální péče poskytované ve vyučovacích hodinách všemi učiteli, děti navštěvují po nebo i před vyučováním reedukační skupinu. Škola velmi dobře spolupracuje s Pedagogicko-psychologickou poradnou Kladno.

Základní škola Družec nabízí dětem bohatý výběr zájmových kroužků (sportovní kroužek, keramika, angličtina, výtvarný kroužek, flétna, zdravotnický kroužek, Povídalek MŠ) a mimoškolních akcí. Důvodem této bohaté nabídky je zájem školy na kvalitním a smysluplném využívání volného času dětí. Nabízené aktivity jsou žáky i rodiči velmi kladně přijímány a hojně navštěvovány. Rodiče se aktivně zapojují do mimoškolních akcí, spolupracují, vytváří podmínky pro vhodné využívání volného času svých dětí.

3. ANALÝZA SOUČASNÉHO STAVU PREVENCE NA ŠKOLE

Na základě evaluace, průzkumů a statistik, které jsou zahrnuty do hodnocení Minimálního preventivního programu předchozího školního roku, je zřejmé, že v naší škole nedochází k vážnějším projevům rizikového chování. Jedná se o drobné rozmišky mezi žáky s použitím hrubějších slov a případ krádeže drobného předmětu. Vyřešeno oznámením rodičů a domluvou.

Prevenici zajišťuje metodik prevence se všemi pedagogickými pracovníky vzájemně, poskytováním informací, organizací projektů na dané aktuální téma, spoluprací s externími pracovníky – besedy, divadla, programy pro žáky, zajištění volnočasových aktivit, prázdninových táborů...

Mezi informační zdroje školy patří:

Informace pro žáky – nástěnka (protidrogová prevence, zdravý životní styl, agresivita, šikana), webové stránky, letáky k primární prevenci a aktuální informace v průběhu celého školního roku od třídních učitelů, výchovného poradce, metodika prevence.

Informace pro rodiče – informace v žákovských knížkách, webové stránky, informativní letáky, Rada rodičů, konzultační hodiny výchovných poradců a metodika prevence, tradiční akce pro rodiče a žáky, ukázkové hodiny a besídky pro rodiče, pravidelné třídní schůzky – 4x ročně, individuální schůzky.

Informace pro pedagogické pracovníky – na poradách školy, stálá nástěnka ve sborovně školy, knihovna a videotéka, propagační materiály k primární prevenci, školní webové stránky, využívání dalších webových stránek, další vzdělávání pedagogických pracovníků.

Informace pro veřejnost – webové stránky, příležitostná propagace v obecním tisku..

Spolupráce s odborníky a ostatními organizacemi.

Oddělení krizového řízení a drogové prevence – zajišťuje preventivní programy pro třídní kolektivy zaměřené na prevenci užívání návykových látek, zdravý životní styl, skupinovou práci v kolektivu třídy, prevenci HIV/AIDS, nabídka volnočasových aktivit a poradenství pro rodiče.

Pedagogicko-psychologická poradna Kladno, poradna STEP – práce s třídními kolektivy, nabídka seminářů pro pedagogy, programy pro děti a rodiče, cyklus setkání metodiků prevence.

Městská policie Kladno – přednášky o činnosti a preventivní programy.

Divadelní spolky – pohádky, příběhy.

Labyrint Kladno – Programy zaměřené na prevenci šikany a užívání návykových látek.

Odbor sociálních věcí magistrátu Kladno – řešení záškoláctví, požívání tabákových a alkoholických výrobků a návykových látek.

Středisko pomoci ohroženým dětem ROSA – nabídka programů pro děti a rodiče, návštěvy třídních kolektivů ve středisku, besedy.

Organizace Člověk v tísni – práce s třídními kolektivy.

Červený kříž Kladno – školení pro žáky

Hasičský sbor Kladno – školení pro žáky

4. GARANT MPP A SPOLUPRACOVNÍCI

Školní metodik prevence:

Mgr. Simona Staňková

Výchovný poradce:

Mgr. Hana Jelínková

Školní preventivní tým:

Je tvořen všemi pedagogickými pracovníky školy a školky:

Mgr. Simona Staňková, ředitelka školy, tř. učitelka 3. ročníku

Mgr. Hana Jelínková, tř. učitelka 2. ročníku

Mgr. Ivana Kučerová, tř. učitelka 1. a 4. ročníku

Mgr. Vladimíra Havlová, tř. uč. 5. ročníku

Bc. Lucie Zíková, učitelka ZŠ

Mgr. Lada Kalmusová, učitelka ZŠ

Mgr. Robert Fritsch, učitel ZŠ

Dagmar Markulincová, vychovatelka školní družiny

Eliška Kazdová, vychovatelka školní družiny, učitelka MŠ

Bc. Jana Legerová, uč. MŠ Lhota, Mgr. Slávka Švejcarová, uč. MŠ Lhota

Bc. Lucien Zíková, uč. MŠ – Štěňata

Jitka Benešová, uč. MŠ Kořata, Bc. Anna Jägerová, DiS, uč. MŠ Kořata

Anamika Chakraborty, uč. MŠ Kuřata, Sabina Kordula, uč. MŠ Kuřata

Bc. Petra Procházková, uč. MŠ, Eliška Kazdová, uč. MŠ

Vedení školy:

Mgr. Staňková Simona, ředitelka školy

Možnosti a limity pedagogického sboru:

Malotřídní škola umožňuje dobrou komunikaci v pedagogickém sboru, úzkou spolupráci mezi jednotlivými členy pedagogického sboru, možnosti společného řešení nepříznivých situací, dobrou znalost dětského kolektivu i každého jedince a jeho problému.

5. CÍLE SPECIFICKÉ PRIMÁRNÍ PREVENCE NA ŠKOLE

Cílem primární prevence je zvýšení odolnosti žáků naší školy vůči sociálně patologickým jevům. Základním cílem minimálního preventivního programu je úzké propojení preventivně výchovného působení s každodenní výukou, tak aby se stalo neoddělitelnou součástí každodenního života žáka jak ve škole, tak mimo ni. MPP je zaměřen na jedince, sociální skupinu, či sociální situaci. Důraz je kladen na spolupráci učitel – žák, žák – žák, učitel – učitel, učitel – rodič. MPP se opírá o bohatou nabídku volnočasových a zájmových aktivit pro žáky základní školy i školy mateřské.

Krátkodobé cíle:

- 1) Systematická výchova a vzdělávání žáků v oblasti výchovy ke zdravému životnímu stylu.
- 2) Vytváření dostatečného zázemí a prostředí ke kvalitnímu trávení volného času v rámci školy i mimo ni.
- 3) Spolupráce se zákonnými zástupci žáků v této oblasti, vytváření programů pro rodiče, žáky, pedagogy v rámci prevence.

4) Aktivnější spolupráce třídních kolektivů se školním metodikem prevence, výchovným poradcem, třídními učiteli.

5) Vytváření nestresujícího prostředí pro přijetí jakéhokoliv žáka.

6) Neustále zlepšování klimatu ve třídě i ve škole – rozvoj komunikace, vytváření atmosféry vzájemné důvěry a pochopení.

Dlouhodobé cíle:

- Častější zařazování a uplatňování zásad prevence sociálně patologických jevů.
- Spolupráce a zapojení všech pracovníků školy do systému prevence sociálně patologických jevů.
- Podpora žákovské aktivity a iniciativy, zapojení žáků do realizace MPP, rozvoj sociálně komunikativních dovedností žáků.
- Zařazování častějších diskuzí, besed, přednášek ke zvýšení informovanosti žáků v problematice sociálně patologických jevů a jejich prevence.
- Neustále sledování situace a potírání jakýchkoliv projevů šikany.
- Vytváření životních postojů a kvalitního žebříčku hodnot s důrazem na život bez drog, násilného, xenofobního a diskriminačního chování.
- Minimalizace výskytu rizikového chování.

ZAMĚŘENÍ NA JEDNOTLIVÉ FORMY RIZIKOVÉHO CHOVÁNÍ – OČEKÁVANÉ VÝSTUPY:

Záškoláctví

Záškoláctví („chození za školu“) lze definovat jako neomluvenou nepřítomnost žáka základní či střední školy ve škole. Jedná se o přestupek žáka, který úmyslně zanedbává školní docházku. Je chápáno jako porušení školního řádu, zároveň však jde též o provinění proti školskému zákonu (zákon č. 561/2004 Sb., v aktuálním znění), který obsahuje ustanovení o povinné školní docházce. Nezřídká je spojeno s dalšími typy rizikového chování, které mají neblahý vliv na osobnostní vývoj jedince. Prevence záškoláctví je součástí školního řádu, školní docházku eviduje třídní učitel a v případě podezření na záškoláctví se obrací na zákonného zástupce nezletilého žáka nebo může požádat o spolupráci věcně příslušný správní orgán. Prevence záškoláctví, způsob omlouvání nepřítomnosti žáků, řešení neomluvené nepřítomnosti a postup zúčastněných subjektů je ošetřen Metodickým pokynem MŠMT „K jednotnému postupu při uvolňování a omlouvání žáků z vyučování, prevenci a postihu záškoláctví“.

Žák:

- zná školní řád a pravidla omlouvání absence ve škole
- rozumí tomu, proč je důležité chodit do školy
- ví, jak navazovat a udržovat kamarádské vztahy se svými spolužáky
- chápe důvody, proč rodiče kontrolují školní docházku
- ví, jak se má učit a zvládat školní povinnosti
- chápe, že vyhýbání se škole není řešením konfliktů se spolužáky nebo s učením
- ví, na koho se může obrátit, když má problém
- umí chodit pravidelně do školy a dodržovat školní řád
- uplatňuje odložení svých aktuálních potřeb a umí se věnovat školním povinnostem
- umí se chovat slušně ke svým spolužákům a nevyvolávat konflikty
- realizuje vytváření kladných vztahů ke spolužákům a ke škole
- umí projevit své emoce a potřeby
- umí si přiznat problém se spolužáky či výukou
- realizuje komunikace ohledně svých problémů doma i ve škole
- má jasně profilované postoje ke školnímu řádu
- zvládá pravidelně plnit školní a domácí úkoly
- spolupracuje s pedagogy, s rodiči
- umí se omluvit, přinést omluvenku
- je schopen svěřit se učiteli, výchovnému poradci v případě potíží
- chápe rozdíl mezím, kdy nemůže jít do školy, a kdy se mu nechce
- chápe, jak řešit problém s výukou
- zná postihy za nedodržování školního řádu
- chápe právní tresty pro rodiče v případě nedodržování školní docházky
- rozpozná projevy záškoláctví u sebe i druhých
- uplatňuje spolehlivé chování k sobě i ke spolužákům
- umí komunikovat o svých problémech
- realizuje se v pomoci kamarádovi
- umí se vytvořit a obhájit pozice ve školním kolektivu
- má dovednost odolat tlaku vrstevnické skupiny
- odhaduje dopady záškoláctví
- má kladný postoj ke vzdělání a školní výuce
- dodržuje termíny povinností
- nefalšuje omluvenky

- umí spolupracovat s odborníky při řešení problémů

Šikana a extrémní projevy agrese

Do této skupiny projevů rizikového chování řadíme jakékoli extrémní formy agresivního chování namířené proti druhé osobě (např. fyzické napadení s následkem ublížení na zdraví atd.), proti sobě (sebepoškozování, sebetřýznění, suicidální chování atd.) nebo proti věcem (vandalismus ve smyslu poškozování např. školního majetku, zařízení při sportovních utkáních, sprejerství atd.). Z tohoto hlediska je šikana pouze jedním z mnoha různých podob extrémně agresivního chování. Hranici pro označení „extrémní projevy agresivního chování“ přitom chápeme tak, že takové chování má za následek prokazatelnou psychologickou, fyzickou nebo materiální škodu či újmu. Do tohoto spadají i sebepoškozování v jakémkoli smyslu slova. Podrobně se problematikou šikany zabývá Metodický pokyn MŠMT „K prevenci a řešení šikanování mezi žáky škol a školských zařízení“.

Žák:

- ví, že je zakázáno nosit do školy nebezpečné nástroje – nože, zbraně, střelné pistole apod.
- rozumí tomu, jak jsou tyto nástroje nebezpečné
- zná možnosti, jak se bránit a chovat při napadení
- ví, že není povoleno ubližovat spolužákům a týrat zvířata
- chápe zásady slušného chování ve škole a vůči druhým lidem
- umí dodržovat pravidla školy a třídy
- nemá potřebu fyzicky či psychicky napadat druhé
- umí se omluvit a přiznat chybu
- realizuje kamarádské vztahy
- má kladný postoj ke zvířatům
- umí relaxovat
- nevyhledává nebezpečná místa
- neničí věci a pomůcky
- dokáže ovládat své chování
- nemá potěchu z bolesti druhých
- přiznává a napraví chyby z nedbalosti
- není hlučný a vulgární
- zná zásady bezpečnosti práce a provozu ve škole
- rozumí základům etiky

- ví, jak se chovat v nebezpečných modelových situacích
- zná některé postupy, jak zvládat agresivitu
- uvědomuje si rozdíl mezi fikcí a reálem
- ví, na koho se obrátit v případě šikany či násilí
- chápe postihy za používání zbraní
- ví, jak se zachovat, je-li někomu ubližováno
- je odpovědný za své chování
- umí se chovat v souladu se slušným chováním
- podílí se na řešení konfliktů s druhými
- umí vyjádřit své pocity
- neponižuje, neuplatňuje svou sílu vůči slabším
- domluví se na společném řešení
- umí podpořit, pochválit
- je empatický, naslouchá druhým
- rozpozná šikanu, agresi
- aktivně hledá kompromis
- usměřňuje emoce
- vytváří přátelské a rovnocenné vztahy
- orientuje se v sociálně náročných situacích

Rizikové sporty a doprava

Rizikové sporty a rizikové chování v dopravě je z hlediska realizace školské prevence v ČR relativně nová forma rizikového chování. Obecně jej definujeme jako záměrné vystavování sebe nebo druhých nepřiměřeně vysokému riziku újmy na zdraví, nebo dokonce přímého ohrožení života v rámci sportovní činnosti nebo v dopravě. Řadíme sem např. tajné závody aut přímo za plného provozu, záměrné ježdění pod vlivem psychoaktivních látek atd. Z hlediska sportu pak jde např. o aktivity jednoznačně a vědomě překračující fyzické síly a možnosti aktéra či aktérů (např. nekvalitně připravené raftové sjezdy divokých řek bez potřebného vybavení a zkušeností), vystavování se nepřiměřenému riziku při sportu (např. snowboarding v lavinových polích či vysoce nebezpečných zónách nebo extrémní sjezdy horských kol v nebezpečném terénu bez ochranných pomůcek atd.). Riziko přitom v duchu předchozího textu nechápeme jen jako záměrné vystavování sebe sama nepřiměřenému riziku, ale současně také jako ohrožování dalších osob a poškozování svého i cizího majetku a vybavení.

Žák:

- ví, jak se má chovat při cestě do školy a zpět domů bez úrazů a nehody

- pozná nebezpečná místa při cestě
- ví, jak se chovat, pokud se ztratí ve městě, nákupním centru apod.
- ví, jak se bezpečně pohybovat po chodníku, po vozovce, přechodu pro chodce
- chápe, proč je zakázáno hrát si na chodníku, v blízkosti vozovky
- uplatňuje zásady bezpečného chování v dopravě
- chápe význam signalizace semaforu
- ví, jak se chovat na křižovatce
- zná pravidla bezpečného sportování
- rozpozná nebezpečí v dopravě, neohrožuje ostatní účastníky dopravy
- umí se vyhýbat nebezpečným místům v dopravním provozu
- umí se zachovat klidně a vyrovnaně řešit krizovou situaci
- používá strategii odmítnutí, pokud je mu něco nepříjemné
- respektuje nařízení vyučujících, policie při pohybu po komunikacích
- respektuje pravidla silničního provozu při jízdě na kole, bruslích
- neriskuje v dopravním provozu
- vybírá nejbezpečnější cestu
- nevyhledává nebezpečné a rizikové sporty
- ví, co může sám a na co se musí zeptat rodičů
- ví, že nesmí sednout do auta k cizímu člověku
- zná zásady bezpečné jízdy na kole

Prevence projevů rasismu a xenofobie

Rasismus a xenofobie je obecně soubor projevů směřujících k potlačení zájmů a práv menšin, které pro potřeby školské prevence třídíme do obou uvedených kategorií, tedy zastávání rasové nerovnocennosti v jakémkoli smyslu slova, podporování rasové nesnášenlivosti a netoleranci vůči menšinám a odlišnostem. Podrobnější informace o prevenci a výchově vůči projevům rasismu, xenofobie a intolerance lze nalézt v Metodickém pokynu MŠMT „K výchově proti projevům rasismu, xenofobie a intolerance“.

Žák:

- má základní informace o národnostních menšinách, které žijí na našem území
- ví, že každý člověk má stejná práva bez ohledu na názorové, náboženské či politické přesvědčení
- rozlišuje různé způsoby života, odlišné názory, myšlení

- rozumí tomu, že všechny etnické skupiny jsou si rovnocenné a žádná rasa není nadřazena nad druhou
- identifikuje společné a rozdílné rysy svojí kultury a kultury menšiny
- chápe odlišnosti a specifika etnických skupin
- rozpozná projevy rasismu a xenofobie ve svém okolí
- umí vytvářet rovnocenné přátelské vztahy
- má snahu porozumět kulturním, sociálním a individuálním odlišnostem
- respektuje názory, práva a potřeby druhých
- umí projevit svůj názor
- umí přijmout druhého člověka, respektuje jeho názor, emoce, postoje
- umí realizovat pomoc spolužákovi s problémem kvůli etnicitě apod.
- uplatňuje toleranci a respekt, komunikaci
- spolupracuje s druhými dětmi a nechá se inspirovat
- zná kulturní tradice a odlišnosti etnických menšin
- chápe individuální rozdíly v chování a jednání
- pozná projevy intolerance a rasové nesnášenlivosti
- zná příčiny a dopady rasismu dějinách lidstva
- uvědomuje si vlastní identitu, tradice, hodnoty
- uplatňuje smysl pro spravedlnost
- je způsobilé nést zodpovědnost za své chování

Prevence rizik spojených s působením sekt a členství v nich

Navzdory diskusi o tom, jaká kritéria jsou pro definici sekty přijatelná, či nikoli, chápeme z hlediska prevence tuto oblast jako soubor psychologických, sociálních, ekonomických a dalších důsledků působení sekty. Sektou v tomto kontextu rozumíme pro naši potřebu určitou ohraničenou sociální skupinu, jejíž členové sdílí ideologický koncept, jehož prostřednictvím se skupina vymezuje vůči svému okolí, přičemž dochází k postupné sociální izolaci, manipulaci a dalším extrémním zásahům do soukromí participujících osob. Z hlediska prevence je zde opět klíčová oblast důsledků pro duševní a somatické zdraví, sociální postavení, ekonomickou oblast, ojedinele též trestněprávní důsledky (nabádání či podpora trestné činnosti páchané v zájmu sekty).

Žák:

- chápe, že existují různé přístupy k náboženství a víře a rozumí pojmu víra a náboženství
- ví, jaká je rozdíl mezi náboženstvím a sektou
- zná základní znaky a rizika sekt

- má kritické myšlení
- je přirozeně zvědavý, umí najít způsob sebevyjádření
- aktivně projevuje vlastní iniciativu
- uznává a oceňuje skutečnou autoritu
- je schopno vyrovnat se s pocitem viny
- dokáže projevit svůj nesouhlas s názorem referenční skupiny
- má jasně profilované postoje, hodnoty, znalosti a dovednosti k vrstevnické skupině
- nepodléhá skupinovým tlakům
- chápe, že některé náboženské přesvědčení a praktiky mohou být nebezpečné
- ví, jak se projevuje skutečná a falešná autorita
- zná možnosti, jak se bránit nátlaku od druhých
- ví, jak se zachovat v konfliktních situacích
- umí se samostatně rozhodovat
- přijímá zodpovědnost za své jednání
- orientuje se ve svých potřebách a cílech

Prevence sexuálního rizikového chování

Sexuální rizikové chování považujeme za soubor behaviorálních projevů doprovázejících sexuální aktivity a vykazujících prokazatelný nárůst zdravotních, sociálních a dalších typů rizik. Může se přitom jednat o relativně v populaci frekventované fenomény (např. nechráněný pohlavní styk při náhodné známosti, výrazně promiskuitní chování, rizikové sexuální praktiky např. v nevhodných hygienických podmínkách atd.). Patří sem také fenomény kombinující více typů rizikových projevů, jako např. kombinace užívání návykových látek a rizikového sexu, sexuální zneužívání ve všech jeho formách atd. Zařazujeme sem také různé nové trendy/fenomény přinášející zvýšené riziko i jiných než pouze zdravotních dopadů, jako např. zveřejňování intimních fotografií na internetu či jejich zasílání mobilním telefonem, ev. nahrávání na video se zvýšeným rizikem zneužití takového materiálu. Proces realizace sexuální výchovy v základních školách je uveden v Doporučení MŠMT „K realizaci sexuální výchovy v základních školách“.

Žák:

- ví, že existuje sexuální chování a rozumí pojmu sexualita u sebe i druhých

- vnímá sexualitu jako přirozenou součást života
- ví, jak vzniká a rodí se dítě
- zná, jak funguje lidské tělo
- chápe, že existují biologické, psychické a sociální rozdíly mezi chlapci a dívkami
- zná rozdíly mezi mužským a ženským chováním v obecné rovině
- přiměřeně se zajímá o lidskou reprodukci
- umí mluvit o své těle bez studu a rozpaků
- umí reagovat na zvědavost u sebe i druhých
- uplatňuje samostatné rozhodování
- umí na své úrovni komunikovat o sexualitě
- realizuje možnosti řešení problémů se vztahy
- umí projevit souhlas či nesouhlas v záležitostech týkajících se zdraví
- je schopné vyhledat potřebné informace
- dodržuje základní hygienu a péči o tělo
- zná rozdíly v dospívání dívek a chlapců
- identifikuje pohlavní rozdíly mezi chlapci a dívkami
- vytváří hodnotné osobní vztahy
- zvládne se vyrovnat s odmítnutím či urážkou
- umí přijmout kompliment
- je schopné zjistit si odpovědi na své otázky týkající se sexuality v důvěrných zdrojích
- zvládne zajít za svým učitelem a požádat o pomoc v problémech vztahů a prožívání

Prevence v adiktologii

Za prevenci v adiktologii považujeme takové aktivity a programy, které jsou skutečně zaměřeny a souvisejí s užíváním a uživateli návykových látek v širší pojetí oboru adiktologie. Programy specifické primární prevence užívání návykových látek se vyznačují třemi hlavními charakteristikami: přímým a explicitně vyjádřeným vztahem k oblasti užívání a uživatelů návykových látek a tématům s tím spojeným, jasnou časovou a prostorovou ohraničeností realizace (na ose: zmapování potřeb, plán programu a jeho příprava, provedení a zhodnocení programu a jeho návaznost) a zacílením na jasně ohraničenou a definovanou cílovou skupinu a s tím související zdůvodnění matchingu (tj. přiřazování určité skupiny či jednotlivce k danému typu programu odpovídajícímu potřebám a problémům cílové skupiny). Přímým a explicitně vyjádřeným vztahem s problematikou užívání a uživatelů návykových látek je v tomto kontextu míněno to, aby cíl, obsah a způsob provádění preventivního programu měl jasnou přímou vazbu

na problematiku užívání návykových látek. Například u nácvikových programů, jejichž součástí je nácvik aktivního posilování odmítavého postoje k nabídnuté návykové látce (odmítnutí nabízeného alkoholického nápoje nebo marihuanové cigarety), je podobně jako u různých modelů peer programů, vzdělávacích kurzů pro pedagogy atd. jasně prokazatelný a ověřitelný vztah k prevenci užívání návykových látek.

Žák:

- ví, že existují návykové látky, a základní zná
- chápe, že některé látky jsou doma běžné, ale mohou být nebezpečné
- ví, že je zakázáno vlastnit některé látky – drogy
- rozlišuje, že alkohol, tabák jsou také drogy, přestože není zakázáno je vlastnit
- ví, že nemá nic přijímat a konzumovat od cizích osob
- vnímá rozdíly mezi zdravým životním stylem a užíváním drog
- chápe hodnotu zdraví
- ví, jak udržovat duševní zdraví a zdravý životní styl
- umí doma uložit léky na bezpečné místo
- umí poznat nevhodná místa a vyhnout se jim
- umí odmítnout drogu
- identifikuje neznámou a nebezpečnou látku
- zná rizika spojená s užíváním alkoholu, tabáku a dalších drog
- uplatňuje znalosti o významu zdraví
- dokáže předcházet rizikovým situacím
- zná zákony omezující užívání alkoholu, tabáku, drog
- ví, co udělat, když se dozví, že kamarád užívá drogy
- ví, na koho se obrátit o pomoc

Prevence poruch příjmu potravy

Spektrum poruch příjmu potravy chápeme v souladu se současným pojetím zdravotní prevence jako poruchy způsobené rizikovými vzorci chování ve vztahu k příjmu potravy založeném většinou na negativním sebehodnocení odvozeném od zkresleného vnímání vlastního těla s důsledky jak výrazné podváhy, tak výrazné nadváhy a jejich dalších komplikací zdravotních, sociálních a psychologických. Současně je nutné tuto oblast chápat v širším kontextu potřeb zdravého, vyváženého životního stylu a životosprávy od raného dětství zvláště u rizikového jedince a jeho rodiny na pozadí společenského přístupu k problematice (tlaku k extrémním, pro mnohé nedostižným „virtuálním“ ideálům krásy).

Žák:

- rozumí konceptu problémů se stravováním
- ví, že není správné nejíst, když má hlad
- zná hlavní rizika provázející hladovění
- chápe význam pravidelnosti v příjmu potravy
- má představu o tom, jak vypadá zdravé jídlo
- umí připravit jednoduchou svačinu
- organizuje si pravidelný denní režim a životosprávu
- snaží se jíst v klidu a důkladně žvýká
- uplatňuje znalosti o zdravé výživě
- jí pravidelně a v klidu
- konzumuje dostatek ovoce a zeleniny
- zvládne preferovat čerstvou a vyváženou stravu

Prevence týrání, zneužívání a zanedbávání dětí

Do okruhu poruch a problémů spojených se syndromem týraného, zanedbávaného a zneužívaného dítěte řadíme veškeré projevy spojené s následky týrání, zanedbávání či zneužívání (jako jsou např. deprivací projevy, výchovné problémy, adaptační problémy, zdravotní a psychické následky atd.). Do této oblasti spadá jak okruh programů zaměřených na prevenci výskytu těchto jevů ve společnosti, tak včasné zachycení jejich projevů včetně odpovídající intervence.

Žák:

- ví, že není povoleno, aby se jej intimně dotýkal cizí člověk
- chápe, že jej nesmí nikdo nutit do toho, aby se ono intimně dotýkalo druhých lidí
- umí odlišit, které chování je nevhodné a co je zakázáno, aby mu činil někdo druhý
- umí požádat o pomoc v případě ohrožení nebo strachu z týrání a sexuálního zneužívání
- zvládne odmítnout nevhodné chování blízké či cizí osoby
- používá vhodné způsoby, jak na sebe přitáhnout pozornost odpovídajícím způsobem
- uplatňuje slušné chování ke svým spolužákům
- je schopno udržovat osobní a intimní hranice ve vztazích se svými vrstevníky i staršími kamarády, rodiči, sourozenci, příbuznými
- ví, že existuje a jak se projevuje nejčastěji sex. porucha chování – pedofilie, exhibicionismus
- chápe, že není jeho ostuda, pokud se stane obětí zneužívání či týrání
- chápe důležitost svěřit se

- má k dispozici kontakty na odbornou pomoc
- identifikuje agresora a nebezpečnou osobu
- pozná znaky důvěryhodných osob
- ví, kam nasměrovat spolužáka s CAN
- umí rozpoznat projevy týrání, zneužívání
- používá strategie odmítnutí
- umí rozpoznat znaky citového vydírání, zanedbávání
- není ochotno krýt agresora
- je schopné přiměřeně projevovat své emoce
- je způsobilé kritického myšlení
- má osvojeny odpovídající sociální role, postoje, hodnoty
- dokáže navazovat přátelské vztahů

6. SPECIFICKÁ PRIMÁRNÍ PREVENCE – OBSAH, AKTIVITY

Program k prevenci v oblasti poruch příjmu potravy

„Zdravé svačinky“ – příprava dopolední svačiny, srovnávání jídelníčků, nabídka ochutnávkových košů – pro děti méně známe nebo neznámé druhy ovoce a zeleniny, zapojení dětí do plánování jídelního lístku jednou v týdnu – návrhy zdravého oběda, hlasování, mezinárodní kuchyně, vybavení školní jídelny dělenými talíři (mohou dostat na talíř vše, co tam patří, aniž by se jim to míchalo dohromady, pokud některou složku oběda odmítají – ve většině případů dojde k ochutnání a následnému zařazení do jídelníčku), vaření ve školní družině nebo v hodině pracovních činností, přednášky o zdravé výživě dětí pro rodiče, příprava občerstvení pro rodiče.

Programy „Zdravé svačinky“ jsme ve škole zařadili z několika důvodů, které byly zjištěny dotazníky, rozhovory a pozorováním:

- děti nesnídají
- ½ nemá vhodnou svačinu (nahrazuje se energetickými nápoji, sladkými tyčinkami)
- některé děti jsou přecpávány matkami na dietě (hraniční v anorexii)
- neochota jíst nové věci nebo jíst kvůli ztrátě času pro hru (většinou PC)

Tyto důvody bývají zpravidla prvotními předpoklady pro poruchy příjmu potravy, ať anorexii, bulimii nebo obezitu, která může být pak dalším spouštěčem pro různé formy rizikového chování.

Aktivity pro děti, přednášky a vysvětlování proč a jak správně jíst byly přijaty kladně, s ochotou učit se jak zdravě přistupovat ke stravovacím návykům. Práce je o to jednodušší, že se jedná o menší kolektiv 60 žáků mladšího školního věku a zatím nám učitelům věří.

Důležitější prevencí jsou programy pro rodiče, kde bylo zjištěno, že většina ráda dětem dopřeje to nejlepší, ale schází jim informace, osvěta, souvislosti chování dětí se skladbou jejich jídelníčku. Od věci nejsou ani přednášky a úpravy stravovacích návyků dospělých, především matek, souvisejících s redukcí hmotnosti. Některé rodiče začne tento problém zajímat teprve, když se týká jejich osoby a zjistí, že určitá pravidla opravdu fungují.

- Beseda s pracovníky Červeného kříže, video Alkohol a kouření škodí zdraví

NESPECIFICKÁ PRIMÁRNÍ PREVENCE

Pravidelná zájmová činnost žáků ZŠ Družec

Zájmové kroužky patří zpravidla do nabídky většiny škol. V naší škole jsme skladbu plánovaly s ohledem na specifickou prevenci v oblasti zdravého trávení volného času, nebyla to nahodilá sestava. V podstatě chceme zabránit tomu, aby se děti nudily a důsledkem toho experimentovaly s nejrůznějšími druhy zábavy, pro ně nevhodnými. Snažíme se také o zastoupení co nejširšího možného zájmu, proto jsme zařadili kroužky sportovní, jazykové, dramatické, výtvarné a hudební s programem aktivnějším i méně náročným. Do kroužků jsou zařazeni všichni žáci ze školy, většina do několika. Rodiči je tato aktivita podporována.

Do kroužků **jsou zařazovány programy specifické prevence**, jako výuková videa, týkající se kouření a návykových látek, témata prevence úrazů, besedy a dialogy jak trávit volný čas a jak řešit náročnější životní situace.

Angličtina - MŠ Mgr. Vladimíra Hamerská

Turistika – Eliška Kazdová

Angličtina ZŠ - Mgr. Vladimíra Hamerská

Keramika - Mgr. Simona Staňková

Zdravotnický kroužek – Mgr. Hana Jelínková

Sportovní kroužek – Mgr. Robert Fritsch

Jóga – Eliška Kazdová

Povídálek MŠ – Lucie Zíková

Výtvarný Kroužek - Mgr. Simona Staňková

Flétna ZŠ – Mgr. Lada Kalmusová

Důraz na spolupráci s rodiči, společné akce

Tato forma prevence je chápána jako příležitost navázat s rodiči bližší vztahy, což velmi pomáhá při řešení jednotlivých problémů. Snáze také můžeme monitorovat vztahy v rodinách, odhalovat možné hrozby zanedbání dítěte nebo naopak pochopit chování dětí i jejich rodičů. Předcházíme tím zbytečným nedorozuměním, nabízíme možné způsoby řešení vzniklých situací, rodiče nás berou více jako partnery a to se kladně odráží na vzájemné spolupráci.

Tvořivé dílny rodič + dítě, keramické dílny rodič + dítě, návštěva rodičů ve vyučovacích hodinách, společné akce:

Zimní Družecká šlápota – turistický pochod, soutěže, stanoviště – úkoly pro děti, rodiče

Letní Družecká šlápota

Školní kalendář – spolupráce všech žáků školy, prezentace rodičům

Den otevřených dveří – prohlídka školy ve stylu průvodcovství zámků a hradů

Adventní setkání – výroba dárků, vzájemná nadílka

Den dětí – soutěže, hry, sportování, diskotéka, učitelé + rodiče pro děti

Masopust – společná výroba masek a občerstvení, průvod obcí

Čarodějnický rej – lampionový průvod, soutěže, hry, pálení čarodějnic

Vítání občánků – recitace žáků

Podpora sportovních oddílů SK Družec zabývajících se dětmi a mládeží

Spolupráce školy a obce při zkrášlování obce – výzdoba autobusových zastávek, školní sad

Možnost využití sportoviště a sauny a areálu SK Družec

Soustředěnost na včasné diagnostikování rizikového chování ve třídních kolektivech, navozování příznivého psychosociálního klimatu ve třídě

V současné době neřešíme zásadní problémy, tyto aktivity nám slouží spíše k potvrzení námi zjištěné skutečnosti a předcházení výskytu sporů mezi dětmi.

- Dotazníky ve třídách – vzájemné vztahy
- Sociometrie
- Hry na utužení kolektivu a navození pohody ve třídě
- Vzájemná hospitace učitelů (nadhled, doporučení, jiný úhel pohledu)
- Vnímání individuálních odlišností dětí mezi sebou a přijímání těchto jevů
- Nácvik jak řešit problémy a konflikty (například formou komunitního kruhu, dramatická výchova)
- rozvoj schopnosti klást otázky, umění vyjádřit svůj názor, **umění říci „ne“**

7) ČASOVÝ HARMONOGRAM PREVENTIVNÍCH AKTIVIT - plán

Měsíc	Název aktivity	Ročník	Druh prevence
září	Celoroční hry jednotlivých tříd – dodržování pravidel Výukové video – www.hzscr.cz – ochrana člověka za běžných rizik a mimořádných událostí	1. – 5.	Nespecifická prevence agrese, šikany, záškoláctví Specifická prevence úrazů
říjen	Zahájení zájmových kroužků Dopravní hřiště – Labyrint (ext. prac.)Divadlo Video - www.jezkovyvoci.info – prevence úrazů	1. – 5. MŠ 4. 1. – 5.	Nespecifická prevence – nabídka využití volného času Specifická prevence – chování v dopravě Specifická prevence úrazů
listopad	Divadlo Lampion Divadlo „Vetři“ ve škole, preventivní program Chování v dopravě Dopravní výchova Červený kříž – když Alenka stůně Adventní setkání, koncert v kostele Kytarový koncert + beseda	1. MŠ MŠ 1– 5., MŠ 4., 5. MŠ 1– 5., MŠ	Nespecifická prevence Specifická prevence Specifická prevence Nespecifická prevence Nespecifická prevence
prosinec	Výukové video – www.hzscr.cz – ochrana člověka za běžných rizik a mimořádných událostí Preventivní program PhDr. Eva Burdová – Vzájemné vztahy	1. -5. 1. – 5. MŠ	Specifická prevence rizikových sportů, závislostí, úrazů Nespecifická prevence – nehody Specifická prevence
leden	Projekt „Zdravé svačinky“ Sportovní projektový den	1. – 5. MŠ	Specifická prevence poruch příjmu potravy Nespecifická prevence – ikázka a nabídka + vyzkoušení sportovních aktivit Specifická prevence úrazů

	Video – www.jezkovyvoci.info – prevence úrazů		
únor	Masopust	1. – 5., MŠ	Nespecifická prevence, volný čas
březen	Výukové video – www.hzscr.cz – ochrana člověka za běžných rizik a mimořádných událostí	1. – 5.	Nespecifická prevence – nabídka využití volného času Nespecifická prevence – nehody
duben	Beseda a výuka první pomoci s pracovníci ČČK „Když Alenka stůně“	1. – 5 MŠ.	Specifická prevence úrazů Specifická prevence úrazů
květen	Malování autobusových zastávek Soutěž Hlídky mladých zdravotníků Dopravní soutěž Sportovní den Projekt „Zdravé svačinky“ Preventivní program PhDr. Eva Burdová – dle potřeby	1. – 5. MŠ, 1.-5.	Nespecifická prevence vandalismu Nespecifická prevence úrazů Nespecifická prevence chování v dopravě Nespecifická prevence – nabídka využití volného času Nespecifická prevence – zdravá strava, soutěže Specifická prevence
červen	Beseda s Policií Video www.jezkovyvoci.info – prevence úrazů	1. – 5. 1.-5.	Specifická prevence Specifická prevence

8) METODY PŘI REALIZACI SPECIFICKÉ PREVENCE

Metody slovní – verbální

Vyprávění, vysvětlování, přednášky

Metody slovní dialogické

Rozhovor, práce s textem, napodobování

Metody aktivizační

Diskuse, řešení problému, metoda situační, metoda inscenační

Metody komplexní

Brainstorming, mediální technologie

9) PODKLADY V LEGISLATIVĚ

Metodický pokyn Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy k řešení šikanování ve školách a školských zařízeních (Dokument Č.j. MSMT- 22294/2013-1)

Metodické doporučení k primární prevenci rizikového chování u dětí a mládeže (Dokument MŠMT č.j.: 21291/2010-28)

Zákon 561/2004 Sb.

Zákon 562/2004 Sb. změna některých zákonů v souvislosti s přijetím školského zákona

Zákon 563/2004 Sb. o pedagogických pracovnících a o změně některých zákonů

Zákon 379/20015 Sb., k ochraně před škodami působenými tabákem, alkoholem, návykovými látkami

Vyhláška 72/2005 Sb.

Novela vyhlášky 72/2005 Sb. – vyhláška 116/2011 Sb.

Vyhláška 73/2005 Sb.

Novela vyhlášky 73/2005 Sb. – vyhláška 147/2011 Sb.

10) EVALUACE MPP

Příprava programu – program byl naplánován společně metodikem prevence a všemi pedagogickými pracovníky, programy externistů většinou na doporučení nebo z nabídek škole. Plán byl tvořen s ohledem na materiální a finanční zvládnutelnost s ponecháním určité časové a nabídkové variability.

Do dalších plánů je možné zakomponovat více pořadů a programů připravených externisty, aktivity prováděné přímo ve třídách vyučujícím byly dostatečné.

Evaluace procesu – proces celkově splnil svůj účel, je důležité upravit programy tak, aby byly více provázané a byla zřejmá určitá návaznost. Všechny činnosti jsou žáky oblíbené, aktivně spolupracují. Důležitý je výběr akcí, některá divadelní představení ve škole zaměřená na prevenci, musela být „dotažena“ ve třídách třídními učiteli, aby svůj účel splnila. Časté zapojení rodičů do programů prevence se jeví jako pozitivum, podporuje společný zájem, s rodiči se při řešení problému lépe spolupracuje, podpořil se tak i jejich zájem o dění ve škole a vidí některé aspekty z jiného pohledu.

Systematická práce proběhla se všemi žáky zaměřená na seberealizaci, sebepoznávání, komunikaci, odpovědnost a spoluzodpovědnost, upevňování žakovského kolektivu, komunikaci s pedagogy, s dospělými osobami, zdravý životní styl, správné využívání volného času, ochranu vlastního zdraví i zdraví ostatních, prevenci úrazů a onemocnění, poskytování první pomoci, dopravní výchovu, ochranu před sociálně patologickými jevy.

Všichni pedagogové jsou průběžně vzděláváni v oblasti prevence sociálně patologických jevů formou účasti na kurzech, školení, propagačních materiálů, konzultacemi s metodikem prevence sociálně patologických jevů, spoluprací s PPP Kladno – návštěvy metodika prevence ve škole. K dispozici jsou metodické pomůcky, informace, důležité kontakty na odborné pracovníky a instituce.

Evaluace výsledku – ve škole neřešíme závažnější projevy chování, program vyhovuje.

Hodnocení účinnosti:

Aktivity	Název	Hodnocení min - max
Pro žáky	Tematické bloky v hodinách	1 2 3 4 5
	Jednorázové akce	1 2 3 4 5
	Volnočasové aktivity, zájmové aktivity ve škole	1 2 3 4 5

	Schránka na dotazy, nástěnka, dotazníky, knihovna	1 2 3 4 5
Vzdělávání pedagogů	Kurzy, školení, literatura, příručky, spolupráce s metodikem	1 2 3 4 5
Aktivity pro rodiče	Zapojení do života školy	1 2 3 4 5
Propagace	Dostupné informace	1 2 3 4 5
Spolupráce pedagogů při řešení problémů v chování žáků	Kázeňské přestupky	1 2 3 4 5
Spolupráce s rodiči při řešení problémů v chování žáků	Kázeňské přestupky	1 2 3 4 5

11) SEZNAM LITERATURY, DVD K PREVENCI

ŠŤASTNÁ, Lenka a Matuš ŠUCHA (eds.). *Drogy a ohrožené skupiny mladých lidí: [monografie]*. 1. vyd. v českém jazyce. Praha: Centrum adiktologie, Psychiatrická klinika, 1. lékařská fakulta, Univerzita Karlova v Praze, 2010. ISBN 978-80-254-6807-4.

KOVAŘÍK, Jiří. *Dětská práva, právní povědomí, participace dětí a sociální služby*. České Budějovice: Jihočeská univerzita, 2001. ISBN 80-7040-531-7.

ŠIŠKOVÁ, Tatjana (ed.). *Výchova k toleranci a proti rasismu: sborník : zdroje a formy rasismu a netolerance : informace o národnostních menšinách : hry a cvičení pro žáky a studenty*. Vyd. 1. Praha: Portál, 1998. ISBN 80-7178-285-8.

ŠILHOVÁ, Kamila. *Bezpečnost a ochrana zdraví ve školách a v učilištích*. Vyd. 1. Praha: CODEX Bohemia, 1998. ISBN 80-85963-44-2.

HERMOCHOVÁ, Soňa. *Hry pro život: sociálně psychologické hry pro děti a mládež*. 1. vyd. Praha: Portál, 1994. ISBN 80-85282-80-1.

LHOTOVÁ, Dagmar a Zdeněk Karel SLABÝ. *Čtení a hraní k uzdravování: [příběhy a zábavné činnosti pro děti od 7 let]*. Vyd. 1. Praha: Portál, 1999. Nápad, hry, tvořivost. ISBN 80-7178-296-3.

CANGELOSI, James S. *Strategie řízení třídy: jak získat a udržet spolupráci žáků při výuce*. Vyd. 1. Praha: Portál, 1994. Pedagogická praxe. ISBN 80-7178-014-6.

HENNIG, Claudius a Gustav KELLER. *Antistresový program pro učitele: projevy, příčiny a způsoby překonání stresu z povolání*. 1. vyd. Překlad Jitka Vrátilová. Praha: Portál, 1996. Pedagogická praxe. ISBN 80-7178-093-6.

VYŠTEJN, Jan. *Dítě a jeho řeč*. Vyd. 1. Beroun: Baroko & Fox, 1995. ISBN 80-85642-25-5.
KOLÁŘ, Michal. *Bolest šikanování*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2001. ISBN 80-7178-513-X.

LAZAROVÁ, Bohumíra. *První pomoc při řešení výchovných problémů: poradenské minimum pro učitele*. Vyd. 1. Praha: Agentura STROM, 1998. Škola 21, sv. 4. ISBN 80-86106-00-4.

RAYNEROVÁ, Claire. *Nenič své chytré tělo*. Ilustrace Tony King. Praha: Sonus, 1995. ISBN 80-901830-1-8.

PREKOP, Jirina a Christel SCHWEIZER. *Neklidné dítě: rádce pro zneklidněné rodiče*. Vyd. 1. Překlad Alžběta Sirovátková. Praha: Portál, 1994. Rádci pro rodiče a vychovatele. ISBN 80-7178-019-7.

SMITH, Charles A. *Třída plná pohody: 162 her zaměřených na výchovu ke spolupráci a citlivému jednání*. Vyd. 1. Praha: Portál, 1994. ISBN 80-85282-82-8.

SKÁLA, Jaroslav a Jaroslav BLAHOŠ. *Alkohol a jiné (psychotropní) drogy: abusus a závislost*. Praha: Avicenum, 1986. Novinky v medicíně, 36.

ČASOPISY – Prevence, Školství

Videotéka

www.jezkovyvocí.info

Stát se to může, ale nemusí, Neboj, Co nemáš rád sám, nedělej druhým, Hrdinou snadno a rychle, SOS, Důležité odkazy, Rozum do kapsy, Lékárnička, Diskuse

www.klipyOCMU.cz, www.hzscr.cz

12) ŠKOLNÍ ŘÁD (VÝCHODISKA K PREVENCI – ODKAZY)

MPP je vypracován v souladu se školním řádem - www.skoladruzec.cz, bod D) Podmínky zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví žáků a jejich ochrana před sociálně-patologickými jevy.

13) PROGRAM PROTI ŠIKANOVÁNÍ

Program proti šikanování ZŠ Družec

Program proti šikanování vychází z Metodického pokynu ministra školství, mládeže a tělovýchovy k prevenci a řešení šikanování mezi žáky škol a školských zařízení č.j.24246/2008-6 a je součástí školního Minimálního preventivního programu.

Je vypracován v souladu s platným zněním Školního řádu

Cíle programu

Dlouhodobé cíle:

Vytvořit ve škole bezpečné, respektující a spolupracující prostředí, vytvářet dobré vztahy uvnitř třídních kolektivů a tím předcházet vzniku či šíření šikanujícího chování.

Střednědobé cíle:

Další vzdělávání pedagogických pracovníků v oblasti problematiky vytváření dobrých vztahů, v práci s dynamikou skupiny či školní třídy, v podpoře a upevňování zdravých třídních norem a aplikace nových dovedností v každodenní práci. Celá tato oblast je klíčová pro prevenci šikanování ve třídních kolektivech.

Krátkodobé cíle:

Seznámení pedagogů, žáků a rodičů s krizovým plánem při šikaně a s dalšími skutečnostmi, které se této problematice týkají (projevy šikany, možná pomoc při řešení apod.). Dále pak rozšíření komunikace s vychovatelkou školní družiny. Sjednání postupů při řešení možných případů šikany mezi žáky.

Odpovědnost za plnění programu

Na tvorbě i realizaci programu se podílejí všichni pedagogičtí pracovníci a jeho koordinace je v kompetenci školního metodika prevence. Za realizaci a hodnocení programu odpovídá ředitel školy.

Aktivity školy v prevenci proti šikaně

Aktivity zaměřené na žáky

- monitoring - komplexní dotazník týkající se rizikového chování předložený žákům během září, října (součástí jsou i projevy šikany) – M. Kolář
- třídnické hodiny zaměřené na komunikaci a řešení aktuálních problémů kolektivu
- seznámení žáků s projevy šikany a s možnostmi řešení (informační letáčky, nástěnky ve škole, besedy, rozhovory, DVD....)

Aktivity zaměřené na pedagogy

- seznámení pedagogů s metodickým pokynem č.j. 24 246/2008/6
- tvorba Programu proti šikanování a seznámení všech pedagogů s krizovým plánem při výskytu šikany
- seznámení pedagogů s projevy a stádii šikany – formou besedy

Aktivity zaměřené na rodiče

- seznámení rodičů s projevy šikany a možnostmi řešení (nástěnky, letáčky, třídní schůzky)
- zveřejnění programu proti šikanování na webových stránkách školy
- spolupráci při řešení akutních problémů
-

Vlastní aktivity školy v prevenci proti šikaně

září: v rámci jednotlivých předmětů: Pravidla lidského soužití , Spor, Odmítnutí, Soužití v rodině, Stres a jeho důsledky , Postavení v rodině, funkce rodiny, člen rodiny, pěstounská péče, Dotazník z knihy Michala Koláře: „Nová cesta k léčbě šikany“.

říjen: v rámci jednotlivých předmětů: Mezilidské vztahy, Soužití lidí, Národnosti, xenofobní chování, Rozdíly mezi jednotlivci, Vlastní názor a jeho uplatňování, Jak chránit sám sebe – aktivity ve třídě

listopad: Duhová pohádka – program pro děti – prevence soc. patologických jevů v rámci jednotlivých předmětů: Chování při vyučování a o přestávce, Pravidla a zákony, Dětská práva

prosinec: v rámci jednotlivých předmětů: Jiné národnosti, Soužití lidí, Den bez šikany – Stůl usmíření

leden: v rámci jednotlivých předmětů: Netolerantní jednání, Porušování základních lidských práv, Den bez šikany – Třídní strom

14) KRIZOVÝ PLÁN

Krizový plán řešení šikany

Tento plán je zásadní součástí Programu proti šikaně. Jeho úkolem je eliminovat či minimalizovat škody v případě, že k šikanování ve školním prostředí došlo. S krizovým plánem jsou vždy na začátku školního roku prokazatelně seznámeni žáci a jejich zákonní zástupci.

Postupy řešení šikany

Účinné a bezpečné vyšetření šikany vychází z kvalifikovaného odhadu stadia a formy šikanování.

Každý projev chování připomínající šikanu je třeba oznámit výchovnému poradci, řediteli školy a společně si stanovit další postup.

Existuje rozdíl mezi vyšetřování počátečních a pokročilých stádií. Z tohoto důvodu je krizový plán rozdělen na dva typy scénářů, které jsou podrobně rozpracovány dále.

POČÁTEČNÍ ŠIKANA

Pokud zaměstnanec školy zjistí informace o počáteční šikaně je povinen postupovat dle následujících instrukcí

- 1) Neprodleně **oznámit toto zjištění třídnímu učiteli nebo výchovnému poradci.**
- 2) **Následuje schůzka TU, výchovného poradce, případně svědků z řad zaměstnanců školy, kde jsou dohodnuty další kroky.**
- 3) Výchovný poradce a třídní učitel provede **rozhovory** s těmi žáky, kteří na šikanu upozornili a **s oběťmi**. Provede zápis (po domluvě s žáky). Tito žáci se nesmí k ničemu nutit, přesto je třeba upozornit na povinnost oznámení či překažení trestného činu.
- 4) Je dobré vyhledat další **svědky** a s nimi provést individuální rozhovory.
- 5) **NIKDY NEKONFORTOVAT OBĚTI A AGRESORY!!!**
- 6) Zajistit ochranu obětem. Oznámit stav věcí rodičům oběti a společně si domluvit dalším postupu. Nejvhodnější je osobní setkání s výchovným poradcem a třídním učitelem. Záleží na důvěře.
- 7) Při negativních dopadech na oběť doporučit rodičům spolupráci s odborníky např. pedagogicko-psychologické poradny, psycholog, psychoterapeut.
- 8) **Provést rozhovor s agresory, případně je mezi sebou konfrontovat.**
- 9) Oznámit stav věcí rodičům agresorů, nejvhodnější je opět schůzka s výchovným poradcem, třídním učitelem a zástupcem vedení školy.
- 10) Podle stupně provinění **agresora potrestat dle sankčního řádu školy.**

11) Důležitou součástí řešení šikany je **práce se třídou, ve které k šikaně došlo**. Provádí výchovný poradce ve spolupráci s třídním učitelem, popřípadě externí organizace pozvaná školou.

POKROČILÁ ŠIKANA

Jedná se o případ šikanování, kdy je naplněna skutková podstata trestného činu (provinění), nebo se jedná o podezření na takovýto trestný čin (provinění). Škola tuto situaci není schopna vyřešit sama, potřebuje součinnost se specializovanými institucemi a policií.

- 1) V první řadě je nutné zajistit **bezprostřední ochranu oběti** (první pomoc, případně přivolání rychlé záchrané služby, oddělení od agresorů).
- 2) **Kontaktovat** výchovného poradce a dohodnout si další postup.

VP kontaktuje **vedení školy a rodiče oběti a informuje je o události**. S vedením školy si domluví další postup.

- 3) Mezi tím je třeba zabránit agresorům na domluvě křivé výpovědi např. jejich oddělením od sebe, zajistit dozor dospělé osoby. Pokračovat v pomoci a podpoře oběti.
- 4) **Nahlášení události Policii ČR** – provede ředitel školy, případně metodik prevence.
- 5) Vlastní vyšetřování události.
- 6) **NIKDY NEKONFRONTOVAT OBĚTI A AGRESORY!!!**
- 7) Po dohodě s rodiči **oběti spolupracovat s dalšími institucemi a orgány**, zejména s pedagogicko-psychologickou poradnou, střediskem výchovné péče, orgánem sociálně právní ochrany dítěte, klinickými psychology, psychoterapeuty a to především v případě negativních dopadů šikanování na oběť.
- 8) **Potrestat agresora** s využitím běžných výchovných opatření. Postupovat podle Školního řádu školy.
- 9) **Dále pracovat s agresorem** (jeho náhled na vlastní chování, motivy, rodinné prostředí), v případě potřeby mu zprostředkovat péči pedagogicko-psychologické poradny, střediska výchovné péče nebo jiných odborníků.
- 10) Důležitou součástí řešení šikany je **práce se třídou, ve které k šikaně došlo**. Provádí výchovný poradce ve spolupráci s třídním učitelem, popřípadě externí organizace pozvaná školou.

Vymezení odpovědnosti

Ředitel školy:

- odpovídá za tvorbu a realizaci Programu proti šikaně
- - zajistí doplňování školní knihovny o literaturu týkající se rizikového chování žáků
- zajistí, aby pedagogičtí pracovníci, žáci, rodiče byli seznámeni s negativními důsledky šikanování
- zajistí vzdělávání pracovníků v oblasti šikanování a rizikového chování obecně
- je odpovědný za vyšetření podezření na šikanování, pokud oznámení učiní rodiče
- je odpovědný za oznámení případu, pokud naplnil skutkovou podstatu trestného činu Policii ČR

Výchovný poradce:

- připravuje a koordinuje tvorbu plánu proti šikanování
- spolupracuje s třídními učiteli a vedení školy při řešení krizových situací
- spolupracuje s okresním metodikem prevence, Policií ČR a orgány sociálně právní

ochrany dítěte

- koordinuje práci se žáky v oblasti prevence rizikového chování

Třídní učitelé:

- prokazatelně seznámí žáky a rodiče s Programem proti šikanování
- na začátku školního roku informují žáky a rodiče na koho se obrátit při vzniklých problémech
- oznámí projevy rizikového chování ve třídě výchovnému poradci a spolupracují při

jejich řešení

- v průběhu roku na třídnických hodinách diskutují s žáky o slušném chování a

pozitivních mezilidských vztazích

Všichni pedagogičtí pracovníci:

- rozvíjejí pozitivní mezilidské vztahy
- v kritických situacích dáví jasně najevo, že špatné chování nelze tolerovat
- nejsou lhostejní k projevům agresivity
- řeší okamžitě projevy rizikového chování (ve spolupráci s třídním učitelem a

výchovným poradcem)

- orientují se v problematice rizikového chování, především šikanování

15) ADRESÁŘ ORGANIZACÍ

Vnější informační zdroje:

www.pppstredoceska.cz

www.skolni-poradenstvi.wz.cz

www.msmt.cz/Prevence

www.drogy.cz

www.nidm.cz

www.msmt.cz

www.mvcr.cz/prevence/priority/index.html

www.vlada.cz/cs/rvk/rkpp/rvpp-uvod.html

www.aids.cz

www.dropin.cz

www.adiktologie.cz

www.drogovaporadna.cz

www.kr-stredocesky.cz

[www.msmt.cz/Základní školství/Oblasti základního vzdělávání/Výchova ke zdraví](http://www.msmt.cz/Zakladni skolstvi/Oblasti zakladniho vzdělávání/Výchova ke zdraví)

www.kr.stredocesky/portal/odbory/skolstvi/prevence

Metodická pomoc:

Pedagogicko – psychologická poradna Kladno

Speciálně pedagogické centrum

Cyrila Boudy 2953, 272 01

Pařížská 2249, Kladno

ppp.kladno@mybox.cz

spc.kladno@centrum.cz

tel. 312 661 044

tel. 312 521 141

Metodik prevence: Mgr. Lenka Dolníková

Krajský školní koordinátor

prevence

PPP SK, pracoviště Kladno, C. Boudy 2953

Ing. Miroslava Řezníčková

272 01 Kladno, tel. 312 661 044

KÚ OSS, Zborovská 11, Praha

reznickova@kr-s.cz

Oddělení sociálně-právní ochrany a prevence (kurátoři pro děti a mládež)

vedoucí oddělení Mgr. Magda Michalová

Mgr. Magda Michalová	703	L
Mgr. Petra Syslová	767	E,F,G,H,CH,M
Angelika Sztojková, DiS.	750	I,J,N,O,P,Q,T
Blanka Kocandová, DiS.	707	K,U,V,W,X,Y,Z,Ž
Jana Hrdličková, DiS.	792	R,Ř,S,Š
Marcela Pleyerová	759	A,B,C,Č,D

Oddělení sociálně-právní ochrany dětí (péče o dítě)

vedoucí oddělení Mgr. Ivana Svobodová

Mgr. Ivana Svobodová	704	A
Ivana Janoušová, DiS.	788	B,C,Č
Jana Hrabíková	738	D,E,F,G,Št-ŠŽ
Bc. Martina Zimová, DiS.	731	CH,I,J,Ka,L
Mgr. Zuzana Pilná	726	Kb-Kž
Monika Kalinová, DiS.	710	M,N,O
Marie Kocálová, DiS.	745	P,Q,R
Mgr. Šárka Miklósyová	787	Ř,S,Š-Šš
Marcela Schwarzová, DiS.	709	T,U,V,W,X,Y
Bc. Michaela Fečkaninová	728	H,Z,Ž
Pavla Oliveriusová	739	náhradní rodinná péče
Eva Čermáková	787	náhradní rodinná péče

Emailové adresy jednotlivých pracovníků vytvoříte dle následujícího vzoru:
jméno.příjmení@mestokladno.cz.

Protidrogový koordinátor:

Kladno Mgr. Lucie Doležalová prevence@mestokladno.cz 312604492

Manažer prevence kriminality:

Vedoucí pracovní skupiny – Mgr. Otakar Černý

Manažerka prevence kriminality – Mgr. Petra Černá

Kontakty OSPOD

Mgr. Ivana Svobodová, vedoucí

oddělení sociálně-právní ochrana dětí, tel.: 312604704

e-mail: ivana.svobodova@mestokladno.cz

Marcela Schwarzová, DiS., Sociálně-právní ochrana dětí, tel.: 312 604 709

e-mail: marcela.schwarzova@mestokladno.cz

Eva Čermáková, Sociálně-právní ochrana dětí, tel.: 312604787

e-mail: eva.cermakova@mestokladno.cz

Společnost Člověk v tísni o.p.s. Kladno

Středisko pomoci ohroženým dětem ROSA Kladno

Městská policie Kladno

Telefon: pevná linka: 312245555 (1. telefon), pevná linka: 312248054 (2. telefon)

www oficiální: <http://www.mestokladno.cz/mp/>

E-mail: oficiální: mestska.policie@mestokladno.cz

Adresa: Městská policie Kladno

Magistrát města Kladna

27252 Kladno

(přízemí, číslo dveří 014)

Pediatři

MUDr. Zuzana Kindlová

Praktický lékař pro děti a dorost

Sokolská 305, Doksy, okres Kladno

MUDr. Irena Bumbová

Ordinace praktického lékaře pro děti a dorost

Bratronice 35, okres Kladno

Psychiatři

MUDr. Květuše Charvátová

Provozování psychiatrické ambulance.

Kladno, Mánesova

MUDr. PhDr. David Vaněk

Psychiatrická ordinace

Slaný, Politických vězňů